

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖRZETI ANYANYELVI VERSENY

2018/2019.

1. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Javította: _____

A kamrában lepakoltam a polcokról anyu biokompótjait, a teafüves téglyeket, az import szuperélelmiszerek átgumizott tasakjait, a kókuszszíros vödröt, a savanyú káposztát, még a böhöm nagy aszalógépet is leemeltem a harmadik polcról, mindezt azért, hogy alaposan szemügyre vehessem a falat, de semmi. Még egy árva repedés sem. Benéztem a lépcső alatti zugba a cipők közé, megkocogtattam a padlót, mindent átnéztem hőkamerával is, megint semmi. Egy régi bakancsban viszont rábukkantam apu egyik korai találmányára. Egy egyedi fejlesztésű, speciális szemüvegre, ami annak idején képes volt mindenféle árnyalatokban és furcsa tónusokban láttatni a világot, akár csak a digitális színszűrővel ellátott kamera. Négy-öt éves koromban készíthette. Gyerekkoromban imádtam hordani, és csodáltam aput a találmányáért. Egyszer kékes színekké dermedt benne a világ, mint az északi sarkon, máskor vörös volt minden, akár egy vulkán közepe. Most meg, hogy kiemeltem a bakancs pókhálókkaal teleszótt szárából, rá kellett jönnöm, hogy ez a nagyszerű találmány, ovis korszakom meghatározó kiegészítője valójában egy egyszerű vásári napszemüveg csupán, aminek a lencsáját apu színes filccel festette be.

(Tékiss Tamás: *Samu sejti* – részlet)

1. **Elemezd** a szemelvény következő **mondatát!** A **mondatrészeket** a szokásos módon **jelöld!**

A kamrában lepakoltam a polcokról anyu biokompótjait.

2. A szövegben **egyetlen** olyan **egyszerű** mondat található, amely **szerkezetét** tekintve **hiányos**. **Másold le** a vonalra!

3. A szövegben **két összetett (névszói-igei) állítmányt** találsz. **Írd** őket a vonalra!

4. **Írd ki** a szövegből azokat az **igekötős igéket**, amelyekben csak **rövid, elől képzett** (magas), **ajakréses, alsó nyelvvállású** (nyílt) magánhangzó található!

5. **Írd ki** a szövegből azt a **szót**, amelyben a **hagyományos írás alapelve** érvényesül!

6. Mely **mássalhangzótörvény** érvényesül az alábbi szavak **kijelölt helyein**? (Szavanként akár **több helyes válasz** is lehet.)

I. filccel

- a) Írásban jelölt teljes hasonulás
- b) Zöngéesség szerinti részleges hasonulás
- c) Mássalhangzó-rövidülés

II. megkocogtattam

- a) Írásban nem jelölt teljes hasonulás
- b) Zöngéesség szerinti részleges hasonulás
- c) Összeolvadás

III. egyszer

- a) Zöngéesség szerinti részleges hasonulás
- b) Összeolvadás
- c) Mássalhangzó-rövidülés

7. **Írd ki** a szövegből azt az **öt birtokos jelzői szerepű** szót, amely **mély hangrendű!**

8. A szövegben találsz egy **műveltető igéből képzett főnévi igenevet**, amely egyben a **mondat tárgya** is. **Melyik** ez a szó?

9. a) **Melyik** az az **általános névmás**, amely **kétszer is előfordul** a szövegben?

b) A szemelvény **utolsó mondatából írd ki** azt a **névmást**, amely **közelre mutat!**

10. A szemelvényben keress **egy olyan igekötős igét**:

a) amelyben az **igekötő és az ige közé egy segédige is közbeékelődött**:

b) amely **állítmányi szerepű hangutánzó ige**:

11. A szövegben megtalálható minden alábbi szóhoz három meghatározást kapcsoltunk.
Karikázd be a szerinted helyes állítás előtti betűt!

I. bio

- a) környezettel kapcsolatos; ökológiai gazdálkodás szabályainak megfelelően előállított
- b) csak természetes (növényi), az élő szervezetre káros (vegyi, illetve mesterséges) anyagot nem tartalmazó
- c) az ipari hulladék újrafeldolgozása

II. import

- a) szállítás, fuvarozás
- b) kivitelre szánt, gyártott árucikk
- c) behozott, külföldi áru

III. tónus

- a) körvonal, egy meghatározott helyről nézett tárgy látható pontjait összekötő vonal
- b) a szín minősége, árnyalata, a színek összhatása
- c) szerkezet, térbeli elrendeződés

IV. speciális

- a) különös; különleges célú, rendeltetésű, jellegű
- b) szakosodott; adott témában sokkal jártasabb
- c) nagyvonalú, átfogó, részletekkel nem törődő

12. A szemelvény **első** mondatából **írd ki** azt a **szót**, amelyben **csak zöngétlen mássalhangzó** és **mély magánhangzó** található!

13. **Keress** a szövegben **egy-egy** olyan **összetett szót**, amely:

- a) **csak ajakréses magánhangzót** tartalmaz: _____
- b) **három összetételi tagból áll**: _____
- c) **birtokos személyjelet** és **birtoktöbbsesítő jelet** is tartalmaz:

- d) **írásban jelölt teljes hasonulást** tartalmaz: _____
- e) **zöngésségi részleges hasonulást** tartalmaz: _____

14. Az alábbi szósorokban **húzd alá a kakukktojást!** (A szavak **szövegben érvényesülő szófajára** figyelj!)

a) át gumizott	ellátott	megint	teleszött
b) egyszerű	meghatározó	fejlesztésű	nagyszerű

15. Összekevertük a **szólások** szótagjait. Rakd őket a **helyes sorrendbe**, majd **írd a vonalra!**

a) *szé – ta – a – fá – nagy – vág – fej – ba – jét*

b) *latt – le – csil – a – tett – lag – sze – csés – ren – szü*

c) *ha – há – jat – sít – a – szí – ból – tá*

d) *tyű – du – meg – kész – be – ja – dál – ta – ni – nít*

16. **Vizsgáld meg** a következő szavak **szóalakjának** megadott **képletét**, majd **állapítsd meg**, hogy **igaz** vagy **hamis a képlet** az adott szóra! (Az ige kötőtőmorfémának tekintjük.)

a) <i>kiegészítője</i>	T+T+K+J+J	I	H
b) <i>fejlesztésű</i>	T+K+K+K	I	H
c) <i>színszűrővel</i>	T+K+K+R	I	H
d) <i>találmányáért</i>	T+K+J+R	I	H

17. **Keressd meg** a következő szavak **közös utó-**, illetve **előtagjait!**

a) kamasz-	b)	-barát
utó-		-hét
reform-	_____	-jutalom
hős-		-kiadó
csecsemő-		-kereskedő

18. A táblázatban különböző **tájszavakat** sorakoztattunk fel, illetve öt, betűjellel ellátott **meghatározást** is megadtunk az alábbiakban. **Párosítsd** őket, majd **add meg** a tájszavak **köznyelvi megfelelőjét!** Segítenek a képek.

- a) a vadrózsa termése, teát is készítenek belőle
- b) kicsi, tüskeshátú állat, amely a mesékben almát visz a hátán
- c) fekete vagy szürke károgó madár
- d) éjjeli, ragadozó madár
- e) fürtös virágú, mézet adó növény

	tájszó	a tájszó meghatározásának betűjele	a tájszó köznyelvi megfelelője
1.	 agáca	_____	_____
2.	 bicske	_____	_____
3.	 bagó	_____	_____
4.	 kánya	_____	_____
5.	 tövicskődisznó	_____	_____

19. **Válaszolj** a következő, **nyelvtörténettel** kapcsolatos kérdésekre!

a) **Mi a szórványemlék? Egészítsd ki** a mondatot!

Azokat a nyelvemlékeket, amelyekben csak _____ szerepelnek magyar nyelvű nevek, kifejezések, de alapvetően _____ nyelven íródtak, szórványemléknek nevezzük.

b) **Mi az első teljes egészében magyar nyelven írott könyv címe? Húzd alá!**

Biblia

Jókai-kódex

Képes krónika

20. Keresd meg a **kakukktójást** minden sorban! **Keretezd be** azt a szót, amelyben a megadott **magánhangzó időtartama** eltér a sor többi tagjától!

- a) *i – í* ___rkafirka, ___rogat, ___rnok
 b) *o – ó* k___ldus, s___várog, ut___ljára
 c) *ö – ő* cs___ves, Kisk___rös, ördög___s
 d) *u – ú* k___sza, Sam___, tan___vallomás
 e) *ü – ű* r___gyezik, töpörty___, t___skésbőrű

JAVÍTÁSI KULCS AZ 1. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

(2019. évi körzeti anyanyelvi verseny)

1. A kamrában lepakoltam a polcokról anyu biokompótjait. (5 x 0,2 = 1)
 hH hH biJ
2. Még egy árva repedés sem. (1)
3. képes volt, vörös volt (2 x 0,5 = 1)
4. leemeltem, festette be (2 x 0,5 = 1)
5. tégléket (1)
6. I. a), c)
 II. b)
 III. a), b) (5 x 0,2 = 1)
7. anyu, apu, vulkán, bakancs, korszakom (5 x 0,2 = 1)
8. láttatni (1)
9. a) semmi
 b) ez (2 x 0,5 = 1)
10. a) rá kellett jönnöm
 b) megkocogtattam vagy rábukkantam (2 x 0,5 = 1)
11. I. b)
 II. c)
 III. b)
 IV. a) (4 x 0,25 = 1)
12. káposztát (1)
13. a) mindenféle (Elfogadható még: leemeltem, kiemeltem, kiegészítője.)
 b) napszemüveg, szuperélelmiszer
 c) biokompótjait
 d) pókhálókcal
 e) nagyszerű, egyszerű (Elfogadható még: átnéztem, benéztem.) (5 x 0,2 = 1)
14. a) megint
 b) meghatározó (2 x 0,5 = 1)
15. a) Nagy fába vágta a fejszét.
 b) Szerencsés csillag alatt született.
 c) Szíjat hasít a hátából.
 e) Megtanítja kesztyűbe dudálni. (4 x 0,25 = 1)
16. a) H
 b) I
 c) H
 d) I (4 x 0,25 = 1)
17. a) kor
 b) könyv (2 x 0,5 = 1)
18. 1. e) akác
 2. a) csipkebogyó
 3. d) bagoly

4. c) varjú (szürkevarjú)
5. b) sündisznó (5 x 0,2 = 1)
19. a) elvétve, elszórtan, néhol;
idegen (Elfogadható a latin is.)
- b) Jókai-kódex (2 x 0,5 = 1)
20. a) irkafirka
- b) sóvárog
- c) Kiskőrös
- d) tanúvallomás
- e) töpörtyű (5 x 0,2 = 1)